

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE UZAY AJANSI

2022 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	7
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	7
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	7
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	9
7.	DENETİM BULGULARI.....	10

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Gerçekleşmeleri	5
Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Ödenekleri ve Gider Gerçekleşmeleri	5
Tablo 3: 2022 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu	6
Tablo 4: Hizmet Alımı İçin Ayrılan Ödenek ve Harcama Tutarları	12

KISALTMALAR

Ar-Ge	: Araştırma Geliştirme
BKMYBS	: Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi
HYS	: Harcama Yönetim Bilişim Sistemi
ITU	: Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
ODTÜ	: Orta Doęu Teknik Üniversitesi
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Ajansa Tahsisi Yapılan Taşınmazın Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması

B. Diğer Bulgular

1. Doğrudan Teminle Gerçekleştirilen ve Teslimi Belli Bir Süreyi Gerektiren İşler İçin Sözleşme İmzalanmaması

2. Kamu İhale Kurumundan Uygun Görüş Alınmaksızın Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü ile Yapılan Alımlara İlişkin Yasal Limitin Aşılması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Türkiye Uzay Ajansı 13.12.2018 tarihli ve 23 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile tüzel kişiliğe haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak kurulmuştur. Kuruluş amacı anılan Kararname’de belirtilen görev ve yetkileri yerine getirmektir.

Söz konusu Kararname’nin 4’üncü maddesi ile Ajansa verilen başlıca görevler özet olarak şunlardır:

- Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalar doğrultusunda Millî Uzay Programını hazırlamak ve hayata geçirilmesi için düzenlemeler yapmak.
- Rekabetçi bir uzay ve havacılık sanayinin geliştirilmesi, toplumun refahı ve millî menfaatler doğrultusunda uzay ve havacılık teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılması, uzay ve havacılık teknolojileri alanında bilimsel ve teknolojik altyapıların ve insan kaynaklarının geliştirilmesi, kapasite ve yeteneklerin artırılması, uzaya bağımsız erişim imkânı sağlayacak tesis ve teknolojilerin kazanılması, uzay ve havacılık bilimi ve teknolojileri alanındaki uzmanlık ve bilgi birikiminden millî sanayinin diğer sektörlerinin de yararlanabilmesi için gerekli çalışmaları yapmak veya yaptırmak.
- Ulusal Kapsamda ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) nezdinde yürütülen spektrum ve yörünge tahsis ve koordinasyon faaliyetleri ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yürütülen görevler hariç olmak üzere uzay araçları ve uzay yer sistemlerine ilişkin ulusal egemenlik kapsamındaki hakların kullanımına karar vermek, bu hakların yönetimi ve kullandırılmasına yönelik usul ve esasları belirlemek ve bu haklarla ilgili ulusal yükümlülüklerin gereklerini yerine getirmek, uzay yer istasyonlarının işletilmesine yönelik sözleşme imzalamak, uzay yer istasyonları arasında koordinasyonu sağlamak, ülkemizin uzaya yönelik hak ve menfaatlerinin korunması ve güvence altına alınması için ulusal ve uluslararası kuruluşlarla koordinasyonu yürütmek.
- Milletlerarası antlaşmalar uyarınca uzaya fırlatılan nesnelere kayıtlarını Devlet adına tutmak, Birleşmiş Milletler nezdinde tescil işlemlerini gerçekleştirmek veya tescil işlemlerini gerçekleştirmek üzere yetkilendirmek.
- Ticari, bilimsel ve araştırma-geliştirme amaçlı uzay operasyonları ile insanlı veya insansız uzaya erişim ve uzayın keşfine yönelik operasyonları yaptırmak veya yapılmasını

koordine etmek.

- Kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör kuruluşları tarafından uzaya gönderilecek uydu ve uzay araçlarının yurtiçinden fırlatılmasına, yörüngeye yerleştirilmesine ve geri döndürülmesine ilişkin gerekli izinleri vermek ve koordinasyonu sağlamak; yurtdışından fırlatılmasına, yörüngeye yerleştirilmesine ve geri döndürülmesine ilişkin bildirimleri kayıt altına almak.

- Uzay ve havacılık bilimi ve teknolojilerinin; ülke kalkınması, millî güvenliğin sağlanması, kamu sağlığının ve çevrenin korunması, doğal kaynakların ve tarımsal verimliliğin tespit edilmesi, doğal afetlerin erken tespitinin yapılması ve doğal afetlerden kaynaklanan hasarların azaltılması, milletlerarası anlaşmalar ve yükümlülüklerin takibine yönelik kullanılması amacıyla yapılacak çalışmalarda ilgili kurumlar ile koordinasyonu sağlamak.

- Deneysel amaçlı uzay ve hava araçları, uzay ve yer sistemleri, alt sistemler, ekipman ve bileşenlerin geliştirilmesine, uzayın keşfine yönelik araştırmalar yaptırmak; gerekli sistem ve araçların tasarlanması, geliştirilmesi ve sair suretle temin edilmesi için üniversitelerle, diğer bilimsel faaliyette bulunan kurum ve kuruluşlarla veya yurtdışındaki kuruluşlarla işbirliği yapmak ve gerekli çalışmaların yürütülmesini koordine etmek.

- Uzay ve havacılık bilimi ve teknolojilerinde dışa bağımlılığı azaltmak, uluslararası alanda rekabet gücünü artırmak, bilimsel ve teknolojik altyapıyı oluşturmak ve her türlü yeni teknolojinin geliştirilmesi amacıyla Ar-Ge ve yüksek teknoloji girişimciliği destek programları hazırlamak.

- Uzay ve havacılık teknolojileri ile ilgili bölgesel veya uluslararası oluşum ve kuruluşlara üye olmak, görev alanı ile ilgili konularda uluslararası kuruluşlar ve ülkelerle bağlantı sağlamak, uluslararası oluşum, kuruluş ve anlaşmalar nezdinde ülkemizi temsil edecek personeli görevlendirmek.

Ajans, bu Kararname'de hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir. Ajans'a has özel nitelikli mevzuat, 23 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Uzay Teknolojileri Uzmanlığı Yönetmeliği ve Türkiye Uzay Ajansı Başkanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği'nden oluşmaktadır. Kurum anılan Kararname'de öngörülen usul ve esasların büyük bir bölümünü henüz düzenlememiştir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

A - Teşkilat Yapısı

23 sayılı Kararname'nin 5'inci maddesi hükmüne göre Ajans, Yönetim Kurulu, Başkanlık ve görevlerini yerine getirebilmesi için gerek duyulan hizmet birimlerinden oluşur.

Yönetim Kurulu, başkan dâhil yedi üyeden oluşur. Yönetim Kurulu, Ajansın en üst karar organıdır. Ajansın Başkanı, Yönetim Kurulunun da başkanıdır. Yönetim Kurulunun toplantı ve karar yeter sayısı dördtür.

Başkan dışındaki Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Başkan yardımcılarında Yönetim Kurulu üyeliğine atananlardan görevleri herhangi bir nedenle son bulanların Yönetim Kurulu üyelikleri de sona erer.

Yönetim Kurulu her ay en az bir kere toplanır. Yönetim Kurulunun olağan toplantılarına yıl içinde toplam dört defa veya üst üste üç defa katılmayan üyelerin üyelikleri, Yönetim Kurulu kararıyla düşürülebilir.

Herhangi bir nedenle boşalan üyeliklere seçilen üyelerin görev süresi de üç yıldır.

Başkanlık; başkan ve iki başkan yardımcısından oluşur.

B - Personel Yapısı

23 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde değişiklik yapan 21.11.2019 tarihli ve 52 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Ajansa çeşitli unvanlarda 123 adet kadro ihdası yapılmıştır.

31.12.2022 tarihi itibariyle, Kurum bünyesinde 61 personel görev yapmakta olup, bunların 48'i 657 sayılı Kanun'a tabi kadrolu, 7'si 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25'inci maddesi kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilen, 6 ise sürekli işçi kadrosunda görev yapan personelden oluşmaktadır.

1.3. Mali Yapı

A- Bütçe Yapısı ve Kullandığı Kaynaklar

Ajans, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli II sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli bir kamu idaresidir. Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile verilen Hazine

yardımını ve 23 sayılı Kararname’de gösterilen diğer gelirlerini kullanarak giderlerini finanse etmektedir.

Ajansın gelirleri şunlardır:

- Her yıl genel bütçeden aktarılacak tutar.
- Ajans tarafından yapılan yetkilendirmelere ilişkin gelirler.
- Danışma hizmeti karşılığı elde edilecek gelirler.
- Buluşlardan doğan haklara ilişkin gelirler.
- Ajansa yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler.
- Ajansa ait taşınır veya taşınmaz malların gelirleri.
- Yayın gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri.
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Başkanlığı gelirleri kapsamında, 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 591’inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince, TÜBİTAK Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü tarafından bir önceki yıl elde edilen gelirlerin yüzde 20’si oranında izleyen yılın ocak ayı sonuna kadar aktarılan tutar.
- Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün yıllık gelirlerinden o yıla ilişkin her türlü giderinin karşılanmasından sonra kalan miktarın yüzde 20’si oranında izleyen yılın ocak ayı sonuna kadar aktarılan tutar.
- Diğer gelirler.

Bu gelirlere hesap yılı sonuna kadar harcanamayan paralar kurumun ertesi yıl gelir hesabına aktarılmaktadır. Kuruma ait döner sermaye işletmesi ile bütçe dışı özel hesap yoktur.

B- Bütçe (Gelir - Gider) Gerçekleşmeleri

a- Bütçe Gelirleri

Kurumun 2022 yılı bütçe gelirlerinin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelir Kalemleri	2022 Yılı Planlanan Gelirler (TL)	2022 Yılı Gerçekleşen Gelir (TL)	Gerçekleşen Gelirlerin %
04. Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	60.293.000,00	867.310.840,00	77,33
05. Diğer Gelirler	1.000.000,00	254.155.643,26	22,67
Toplam	61.293.000,00	1.121.466.483,26	100

2022 yılında planlanan bütçe gelirleri tutarı 61.293.000,00 TL, gerçekleşen tutar ise 1.121.466.483,26 TL'dir. Gerçekleşen bütçe gelirleri içinde %77,33 oranı ile Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler en büyük paya sahiptir. Bunun tamamı da Hazine yardımıdan oluşmaktadır.

b- Bütçe Giderleri ve Ödenekleri

Kurumun 2022 yılı bütçe giderleri ve ödenekler dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Ödenekleri ve Gider Gerçekleşmeleri

Bütçe Gider Kalemleri	Başlangıç Ödeneği (TL)	Yıl Sonu Ödeneği (TL)	Gerçekleşen Gider (TL)	Yıl Sonu Öd. Göre Har. Oranı (%)
01. Personel Giderleri	14.538.000,00	20.425.890,00	9.034.681,51	44,23
02. SGK Devlet Primi Giderleri	2.790.000,00	3.919.950,00	1.243.289,10	31,71
03. Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	12.411.000,00	14.471.800,00	7.711.950,83	53,28
05. Cari Transferler	12.846.000,00	15.144.954,00	14.057.491,59	92,81
06. Sermaye Giderleri	4.510.000,00	4.510.000,00	150.675,59	3,34
07. Sermaye Transferleri	14.198.000,00	825.298.000,00	822.921.321,13	99,71
Toplam	61.293.000,00	883.770.594,00	855.119.408,75	96,75

2022 yılında Ajansa 61.293.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş, toplam 855.119.408,75 TL bütçe gideri gerçekleşmiştir. Sermaye transferleri giderleri %96,23 oranıyla gerçekleşen bütçe giderlerinde en büyük paya sahiptir.

c- Faaliyet Sonuçları

Kurumun 2022 yılı faaliyet sonuçları tablosu aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3: 2022 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu

Gelirler H. (600) (A)	İndirim, İade ve İskontolar H. (610) (B)	Net Gelir (C=A-B)	Giderler H. (630) (D)	Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu H. (590) (E=C-D)
1.121.466.483,32	0,00	1.121.466.483,32	855.233.135,17	266.233.348,15

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Ajans 2022 yılında 266.233.348,15 TL tutarında dönem olumlu faaliyet sonucu elde etmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Ajansda, “Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi (BKMYBS)” ve “Harcama Yönetim Bilişim Sistemi (HYS)” kullanılmaktadır. Mali işlemlerin muhasebe kayıtları Kurumun tabi olduğu “Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği” çerçevesinde tahakkuk esaslı muhasebe sistemine göre yapılmaktadır.

Mali raporlama işlemleri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde tanımlanan ve ekinde düzenlenen mizan cetveli, temel mali tablolar ve diğer mali tablolar ile Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 539'uncu maddesinde yer alan defter, cetvel ve tablolara göre gerçekleştirilmektedir.

Bu kapsamda 17.09.2020 tarihli ve 31247 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay’a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri İle Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar” ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, mali tablo ve belgelerden denetime sunulanlar aşağıda sayılmış olup denetim bunlar ile Usul ve Esaslar’ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş Veriler Defteri
- Geçici Mizan

- Kesin Mizan
- Bilanço
- Faaliyet Sonuçları Tablosu
- Özkaynak Değişim Tablosu
- Bütçelenen ve Gerçekleşen Tutarların Karşılaştırma Tablosu
- İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli
- İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları konusunda, bütün birimlere ilişkin personelin görevlerini ve bu görevlere ilişkin yetki ve sorumluluklarını kapsayan görev dağılım çizelgesi oluşturulmadığından eksiklikler bulunmaktadır. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları, bu konudaki eğitimlerin tamamlanmaması nedeniyle yeterli değildir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, görevde yükselme ve unvan değişikliği esaslarının belirlenmemiş olması yönüyle eksiktir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında

yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerinin tanımlanmasıyla ilgili bazı çalışmalar yapmış olmakla beraber İç Kontrol Uyum Eylem Planı, Risk Değerlendirme bileşeni altında Kurumsal Risk Yönergesini hazırlamadığı için bu çalışmalar yeterli değildir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır. İdare tarafından yetki devri genel olarak mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunlar farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmamıştır. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, kurumun yeni olması ve iç kontrol sisteminin tam olarak kurulmaması vb. nedenlerle değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamış ve iç denetçi istihdam edilmemektedir. İç denetim birimi kurulmadığından bu birimin iç kontrol sistemine ilişkin denetim ve raporlama çalışmaları da mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türkiye Uzay Ajansı 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Ajansa Tahsisi Yapılan Taşınmazın Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması

08.04.2022 tarihli Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Milli Emlak Daire Başkanlığı Tahsisli Teslim ve Tesellüm Tutanağı ile Ajansa tahsis edilen taşınmazın Ajans muhasebe kayıtlarında yer almadığı görülmüştür.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "250 Arazi ve arsalar hesabının" niteliğini belirleyen 171'inci maddesinde; hesabın, kamu idarelerinin her türlü arazi ve arsaları ile bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı; hesabın işleyişine ilişkin 172'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin beşinci alt bendinde ise, tahsise konu edilen arazi ve arsalar tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden bu hesaba borç, 500 Net Değer Hesabına alacak kaydedileceği; ayrıca, varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının 500 Net Değer Hesabına borç, 257 Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabına alacak kaydedileceği açıklanmıştır.

Ajans ile ODTÜ Rektörlüğü ve ODTÜ Teknokent Yönetimi A.Ş. arasında imzalanan Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Protokolü çerçevesinde; ODTÜ Teknokent Uzay ve Havacılık Teknolojileri Ek Alanı adıyla kurulacak teknoloji geliştirme bölgesi ek alanı için ODTÜ tarafından Teknokent'te tahsis edilen bölgede 50.642 m²'lik bölümünün Ajansa 49 yıllığına tahsis edilmesi kararlaştırılmıştır. Taşınmazın 55.000 m²'lik bir bölümün ODTÜ adına değil Hazine adına kayıtlı olduğunun öğrenilmesi üzerine doğrudan Ajansa tahsisi ile ilgili işlemlere başlanmış ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Milli Emlak Daire Başkanlığı Tahsisli Teslim ve Tesellüm Tutanağı ile Ajansa 06040115645-06040115647 taşınmaz numaralı Ankara/Gölbaşı İlçesi Taşpınar Mahallesiinde yer alan 55.000 m² büyüklüğünde ham toprak vasıflı taşınmazın tahsisi 08.04.2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Ancak bu taşınmaz

tahsisi, Ajansın muhasebe kayıtlarında yer almamıştır.

Kamu idaresi cevabında; tahsisi yapılan taşınmazla ilgili mevzuat çerçevesinde yapılması gereken iş ve işlemlerin yerine getirileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak tahsisli kullanılan taşınmazların anılan düzenlemeler ve muhasebenin genel kabul görmüş ilkelerinden tam açıklama ilkesi uyarınca mali tablolarda yer almasının sağlanması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Doğrudan Teminle Gerçekleştirilen ve Teslimi Belli Bir Süreyi Gerektiren İşler İçin Sözleşme İmzalanmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre doğrudan temin yoluyla alınan teslimi belli bir süreyi gerektiren hizmet alımları ile ilgili işlerinin bir kısmında sözleşme düzenlenmediği görülmüştür.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin “*Doğrudan temine ilişkin açıklamalar*” başlıklı 22.1.1.3'üncü maddesinde; “*Bu madde kapsamında alımı yapılacak malın teslimi veya hizmetin ya da yapım işinin belli bir süreyi gerektirmesi durumunda, alımın bir sözleşmeye bağlanması zorunlu olup bir defada yapılacak alımlarda sözleşme yapılması İdarelerin takdirindedir.*” denilerek anılan Kanun hükmü kapsamında alımı yapılacak hizmetin belli bir süreyi gerektirmesi durumunda, alımın bir sözleşmeye bağlanmasının zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır.

Kamu idaresi cevabında; denetimden sonra 2023 yılında gerçekleştirilen ve ifası belli bir süreyi gerektiren doğrudan temin alımlarında sözleşme düzenlenmeye başlandığı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, doğrudan temin kapsamında gerçekleştirilen ve belli bir süreyi gerektiren hizmet alımlarının, gerek işin idare tarafından belirlenen koşullarda ve özelliklerde yapılmasının garanti altına alınması ve gerekse ilgili işten doğabilecek hukuki anlaşmazlıkların önüne geçilmesi amacıyla, söz konusu Tebliğ hükmü uyarınca sözleşme imzalanmak suretiyle gerçekleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Kamu İhale Kurumundan Uygun Görüş Alınmaksızın Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü ile Yapılan Alımlara İlişkin Yasal Limitin Aşılması

Doğrudan temin ve pazarlık usulü ile yapılan hizmet alımlarının mevzuatta öngörülen %10'luk sınırı aşmasına rağmen aşan kısım için Kamu İhale Kurumundan uygun görüş alınmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde, "Bu Kanunun 21 ve 22 nci maddelerindeki parasal limitler dahilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz." denilmektedir.

Kanun metninde yer alan "parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamalar" ibaresi, söz konusu Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine dayanılarak yapılan alımları kapsamaktadır.

Öte yandan 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci Maddesinin (I) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ'in 4'üncü maddesi ile 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine göre yapılacak alımlara sınırlama getirilmiş olup, söz konusu Kanun'un 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dahilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamayacağı, kurum ve kuruluşların, mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine konan yıllık ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranını hesaplayacakları, bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından % 10 oranının aşılp aşılmadığının takip edilerek ödenek aktarılırken veya harcama yapılırken bu durumun göz önünde bulundurulması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Ancak yapılan incelemede, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine göre yapılan hizmet alımlarında, aşağıdaki tablodan görüleceği üzere bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unun aşıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4: Hizmet Alımı İçin Ayrılan Ödenek ve Harcama Tutarları

Hizmet Alım Giderleri (03.05) (TL)	
Toplam Ödenek	4.968.000,00
Toplam Ödenegin %10'u	496.800,00
Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü ile Hizmet Alımı	591.847,10
Ödenegin %10'unu Aşan Tutar	95.047,10

Anılan mevzuat hükümleri gereğince, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine göre yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerin Kamu İhale Kurumunun uygun görüşü alınmadan aşılması gerekmektedir.

Her ne kadar kamu idaresi cevabında; söz konusu Tebliğ'in 4'üncü maddesinin beşinci fıkrasının (a) bendinde, idarelerin bütçelerinde mal veya hizmet alımları ile yapım işleri için öngörülen ödenek tutarının; mal veya hizmet alımları için Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendinde yer alan parasal limitlerin toplamını geçmemesi halinde Kuruldan uygun görüş alınması şartının aranmayacağı belirtildiği, bu kapsamda yapılan toplam harcama tutarının 918.408,99 TL olduğu, 2022 yılında büyükşehir belediyeleri için belirlenen bahse konu parasal limitler toplamının 946.467,00 TL olduğu, bu üst limitler toplamının aşılmadığı için Kuruldan uygun görüş alınmadığı belirtilmişse de; anılan Tebliğ'in 4'üncü maddesinin beşinci fıkrasında, idarelerin bütçelerinde mal veya hizmet alımları ile yapım işleri için öngörülen ödenek tutarının mal veya hizmet alımları için Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendinde yer alan parasal limitlerin toplamını geçmemesi halinde Kuruldan uygun görüş alınması şartının alınmayacağı hükme bağlanmıştır.

Oysa Ajansın hizmet alımları için bütçeye koyduğu ödenek tutarı toplamı 4.968.000,00 TL olup, Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendinde yer alan parasal limitlerin toplamı ise büyükşehir belediyeleri için 2022 yılında 946.467,00 TL'dir. Görüldüğü üzere Ajansın hizmet alımlarına ilişkin ödenek tutarı Tebliğ'de belirtilen parasal limitler toplamının çok üzerindedir. Bu nedenle kamu idaresi cevabında ileri sürülen savın kabulü mümkün değildir.

Bu itibarla; 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine göre yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerin Kamu İhale Kurumunun uygun görüşü alınmadan aşılması gerektiği değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>